

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
Навчально-науковий інститут права
Рада молодих вчених
Студентський парламент ННІ права

**ЮРИДИЧНА НАУКА В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ
ТА ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ: ВИКЛИКИ, ЦИФРОВІЗАЦІЯ
ТА ПРАВА ЛЮДИНИ**

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

(1 травня 2026 року)

Київ – 2026

УДК 340.115:351.865:338.246.8(082)
Ю70

<https://doi.org/10.32751/LegalScience2026>

Ю70 Юридична наука в умовах глобалізації та євроінтеграції: виклики, цифровізація та права людини : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 1 травня 2026 р.) / упоряд. М.О. Денисюк. Київ: Видавництво Людмила, 2026. 1451 с.
ISBN 978-617-555-371-8

У збірнику опубліковано тези доповідей учасників Міжнародної науково-практичної конференції, в яких висвітлюються актуальні питання розвитку юридичної науки та практики в умовах цифрової трансформації та євроінтеграційних процесів в Україні.

Матеріали опубліковано в авторській редакції.

Відповідальність за зміст, достовірність та якість поданого матеріалу несуть учасники конференції, їх наукові керівники та/або рецензенти, які рекомендували матеріали до публікації.

ISBN 978-617-555-371-8

УДК 340.115:351.865:338.246.8(082)

© Колектив авторів, 2026

© Київський національний університет
імені Тараса Шевченка, 2026

Лебедєва Юлія Владиславівна

Гендерна рівність та репродуктивні права жінок як індикатор верховенства
права в процесі євроінтеграції України600

Левадня Каріна Анатоліївна

Право на приватність в умовах цифровізації: заборонені практики у сфері
захисту даних602

Малярєнко Ольга Олександрівна

Перші повоєнні вибори в Україні: особливості реалізації активного виборчого
права.....606

Онищенко Владислава Юріївна

Проблемні аспекти припинення діяльності релігійних організацій в Україні608

Рижкова Дар'я Анатоліївна

Правовий аналіз вторгнення Німецької Держави до Королівства Нідерланди
під час II світової війни.....611

Сич Сергій Сергійович

Аналіз зобов'язань України перед Європейським Союзом у сфері виборчого
законодавства: поточний стан та виклики.....616

Olha Sinhaievskia

European Constitutional Courts' Approaches for Judicial Interpretation of Article
51(1) of the EU Charter619

Скоков Гліб Ігорович

Єврорегіони як форма транскордонної співпраці України та Республіки
Молдова: організаційно-правовий аналіз.....624

Третяк Олександр Романович

Human Rights and Support for Crime Victims in Modern Justice.....629

Khadarina Oksana

Digitalization in the Exercise of the Right to a Fair Trial631

Шаламов Іван Олексійович

Імперативний вплив політичної партії на вільний мандат депутата633

Щербина Артемій

Конституційне регулювання дуалізму виконавчої влади у змішаній республіці
на прикладі Франції.....636

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ПОЛІТИКА ТА КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО

Туляков Вячеслав Олексійович

Нейровіктимологія та кримінальна політика в умовах воєнного стану641

Olha Podilchak

Legal Liability for Illicit Enrichment in Ukraine: Current Challenges and Future
Prospects644

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ПОЛІТИКА ТА КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО

*Туляков Вячеслав Олексійович,
доктор юридичних наук, професор
Національний університет «Одеська юридична академія»
Член-кореспондент Національної академії правових наук України
<https://orcid.org/0000-0002-2716-7244>*

НЕЙРОВІКТИМОЛОГІЯ ТА КРИМІНАЛЬНА ПОЛІТИКА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Актуальність теми дослідження визначається глибинною трансформацією кримінальної політики під впливом повномасштабної збройної агресії РФ та воєнного стану, що радикально змінили конфігурацію реагування держави на злочинність та масову віктимізацію. Масштабні кримінологічні наслідки збройного конфлікту виходять за межі традиційних доктринальних категорій: вони охоплюють не лише фізичну шкоду, а й нейрокогнітивні наслідки травми, які прямо впливають на здатність жертв брати участь у кримінальному процесі та реалізовувати право на доступ до правосуддя [1, с. 290]. У цьому контексті нейровіктимологія постає як специфічний аналітичний інструмент, що дозволяє переосмислити традиційні кримінально-правові категорії крізь призму ментальної приватності, когнітивної свободи та захисту від технологічно опосередкованої вторинної віктимізації [2, с. 4].

Метою роботи є з'ясування того, яким чином нейровіктимологічний підхід та концепція нейроправа можуть бути інтегровані в сучасну кримінальну політику в умовах воєнного стану та транзитивної юстиції, а також які ризики для прав людини створює використання нейротехнологій і систем штучного інтелекту у кримінально-правовій сфері [2, с. 7]. Для досягнення мети використано міждисциплінарну методологію, що поєднує кримінологічний аналіз ризиків, дослідження резильєнтності, теорію перехідного правосуддя та новітні підходи до нейретики і нейроправ [1, с. 292].

По-перше, воєнний стан оголює межі класичної моделі кримінальної політики, демонструючи, що множинні травматичні досвіди населення (примусове переміщення, воєнні злочини, тривале перебування під обстрілами) мають не лише соціально-психологічний, а й нейрокогнітивний вимір [1, с. 301]. Нейровіктимологія описує цю реальність через метафору «лабіринту травми», коли лінійна структура пам'яті та самоідентифікації руйнується, що безпосередньо позначається на здатності особи надійно свідчити та брати участь у кримінальних процедурах щодо масових порушень прав людини [2, с. 10]. Образ «балансу каменів» відображає практики резильєнтності, які дозволяють відновлювати функціональну здатність жертв до участі у правових процедурах навіть за умов тривалої травматизації [2, с. 14].

По-друге, розвиток нейротехнологій і систем штучного інтелекту у сфері кримінального судочинства створює новий вимір структурної нерівності, який

класична кримінальна політика не завжди здатна адекватно фіксувати [2, с. 6]. Алгоритмічна непрозорість, упереджені навчальні масиви даних та ефект «автоматизованої довіри» можуть відтворювати дискримінаційні практики щодо історично вразливих груп – жертв воєнних злочинів, внутрішньо переміщених осіб, учасників бойових дій [2, с. 18]. У постконфліктному контексті Україна стикається з ризиком, коли нейродані осіб, що пережили екстремальні ситуації, обробляються алгоритмами, налаштованими на «нормативні» когнітивні патерни мирного часу, що призводить до хибних висновків про їх ненадійність як свідків або суб'єктів кримінального процесу [1, с. 309].

По-третє, у міжнародній доктрині формується концепція нейроправ, що охоплює ментальну приватність, когнітивну свободу, психологічну цілісність та безперервність особистої ідентичності як новий рівень правового захисту особи в умовах стрімкого розвитку нейротехнологій [6, с. 2]. Без впровадження чітких етичних і правових стандартів обробки нейроданих існує небезпека як неправомірного доступу до найінтимніших аспектів психіки, так і маніпуляції нейрокогнітивними процесами під виглядом терапевтичних або безпекових заходів [7, с. 3]. Для кримінальної політики України це означає необхідність доктринального перегляду змісту заборони катувань та нелюдського поводження в частині, що стосується можливого впливу на нейронний субстрат людської агентності [2, с. 20].

По-четверте, у кримінально-процесуальній практиці виникають складні питання допустимості, належності та достовірності нейровізуалізаційних доказів, зокрема результатів функціональної магнітно-резонансної томографії (fMRI) [2, с. 22]. Наукові дослідження застерігають від сприйняття нейробразжень як «остаточного» вікна у свідомість, наголошуючи на їхній інтерпретаційній природі та залежності від контексту [2, с. 24]. У випадку жертв воєнних злочинів адаптивні нейронні патерни резильєнтності можуть бути помилково класифіковані як ознаки відсутності емоційної реакції або нещирості, що створює додаткові ризики вторинної віктимізації у кримінальному процесі [1, с. 313].

По-п'яте, нейровіктимологія пропонує важливий коректив до «емоційної» кримінальної політики в постконфліктному суспільстві, демонструючи, як колективні патерни страху, гніву, провини та сорому вкорінюються в нейробіологічній структурі цілих поколінь [2, с. 16]. Якщо ці емоційні механізми без критичного аналізу будуть перенесені в алгоритмічні моделі кримінальної юстиції, реінтеграційних програм чи перехідного правосуддя, ризик їх інституціоналізації та перетворення на формалізовані схеми «каральної справедливості» суттєво зростає [5, с. 15]. Нейровіктимологічний підхід спрямований на те, щоб зробити такі механізми видимими, не заперечуючи травматичний досвід жертв, але водночас запобігаючи перетворенню колективної жадоби помсти на єдиний орієнтир кримінальної політики у сфері перехідного правосуддя [2, с. 19].

По-шосте, у практичному вимірі для кримінальної політики України в умовах воєнного стану та майбутньої постконфліктної реконструкції це означає необхідність: розроблення стандартів збору, зберігання та використання

нейродоказів із урахуванням соціального та біографічного контексту особи, а не лише технічних параметрів нейровізуалізації [2, с. 25]; запровадження режимів алгоритмічної підзвітності та аудиту систем штучного інтелекту, що працюють із нейроданими у кримінальному судочинстві, з чітким розмежуванням відповідальності між розробниками, операторами та державними органами [4, с. 2]; інтеграції нейроправ до кримінально-правового дискурсу про права потерпілих, зокрема через доктринальне та законодавче закріплення ментальної приватності й когнітивної свободи як складових захисту жертви [6, с. 3]; розвитку відновних, мистецько-орієнтованих та діалогічних практик роботи з травматичною пам'яттю, які дозволяють підтримувати резильєнтність жертв без руйнування доказової та наративної цілісності їхнього досвіду в кримінальному процесі [2, с. 27].

Таким чином, нейровіктимологія може з часом стати «картографічним інструментом» сучасної кримінальної політики: вона дозволяє одночасно вимірювати глибину «лабіринту» колективної травми та ступінь стійкості системи кримінальної юстиції в умовах війни і транзитивної юстиції [1, с. 315]. Завдання кримінально-правової доктрини та практики полягає в тому, щоб забезпечити появу права в тих просторах, де нейротехнологічна шкода ще лише можлива, але не стала незворотною реальністю, зокрема в сфері захисту нейронного субстрату людської агентності як нового кордону прав жертви [2, с. 10].

Список використаних джерел:

1. Туляков, В. О. Методологія кримінологічних досліджень: в пошуках нових парадигм Вісник Асоціації кримінального права України. – 2025. – № 2(24). – С. 289–334. – DOI: 10.21564/2311-9640.2025.24.343624.
2. Tuliakov, V. Neurovictimology, Transitional Justice and Emotional Criminal Policy: From the Labyrinth of Trauma to the Balance of Resilience [Electronic resource] / V. Tuliakov. – 2026. – Mode of access: DOI: 10.2139/ssrn.6209878.
3. Туляков В. О. В лабіринтах нейровіктимології...Синдром третьої людини: нейровіктимологічний вимір виживання у критичних ситуаціях ResearchGate. – 2024. – 7 р. Mode of access: https://www.researchgate.net/publication/388829983_V_labirintah_NEJROVIKTIMOLOGII_IN_THE_LABYRINTHS_OF_NEUROVICTIMOLOGY_THE_THIRD_MAN_SYNDROME_A_NEUROVICTIMOLOGICAL_PERSPECTIVE_ON_SURVIVAL_IN_CRITICAL_SITUATIONS
4. García-López, E. Editorial: Law and neuroscience: justice as a challenge for neurorights, neurolaw, and forensic psychology / E. García-López, C. Nombela, E. Demetrio Crespo та ін. Frontiers in Psychology. – 2025. – Vol. 16. – Article 1615234. – DOI: 10.3389/fpsyg.2025.1615234.
5. Ienca, M. Towards new human rights in the age of neuroscience and neurotechnology Life Sciences, Society and Policy. – 2017. – Vol. 13. – Article 5. – DOI: 10.1186/s40504-017-0050-1.

6. Neurorights, Neurotechnologies and Personal Data: Review of the Challenges of Mental Autonomy /Law Journal Digital. – 2024. – URL: <https://www.lawjournal.digital/jour/article/view/475>.

7. Editorial: Neurorights and Mental Freedom: Emerging Challenges to Debates on Human Dignity and Neurotechnologies / K. Herrera-Ferrá, M. Ienca, W. Glannon та ін. *Frontiers in Human Neuroscience*. – 2021. – Vol. 15. – Article 823570. – DOI: 10.3389/fnhum.2021.823570.

Olha Podilchak,
PhD in Law, Associate Professor
State University of Trade and Economics

LEGAL LIABILITY FOR ILLICIT ENRICHMENT IN UKRAINE: CURRENT CHALLENGES AND FUTURE PROSPECTS

The stability of state institutions, cooperation with international partners, and investments in Ukraine's recovery require effective anti-corruption legislation and coordinated efforts by law enforcement agencies. Unfortunately, the problem of corruption offenses and illicit enrichment by individuals authorized to perform state or local government functions has intensified during Russia's full-scale war against Ukraine. Against the backdrop of an armed invasion that poses a mortal threat to the state, corruption remains the second-most pressing problem for Ukraine. Numerous journalistic investigations and statements from civil society organizations point to egregious corruption schemes in the defense sector and in land relations, including those linked to a local government officials and members of parliament.

It is precisely corrupt behavior that has become the primary source of illicit enrichment among public officials in Ukraine. Corruption offenses are secret deals that are very difficult to detect, yet their consequences are usually evident (the enrichment of individuals holding public authority and the erosion of state institutions).

Efforts to combat illicit enrichment in Ukraine are carried out, among other things, in accordance with the provisions of the 2003 UN Convention against Corruption, which entered into force in Ukraine on January 1, 2010 (ratified by parliament on October 8, 2006). Pursuant to Article 20 of this Convention, subject to its constitution and the fundamental principles of its legal system, each State Party shall consider adopting such legislative and other measures as may be necessary to establish as a criminal offence, when committed intentionally, illicit enrichment, that is, a significant increase in the assets of a public official that he or she cannot reasonably explain in relation to his or her lawful income.

In fulfillment of its obligations under the Convention, the term "illicit enrichment" first appeared in the Criminal Code of Ukraine in 2009, defined as "the receipt by a public official of an unlawful benefit or the transfer of such a benefit to close relatives," which did not fully correspond to the meaning of the term in the Convention. Since then, Ukrainian legislation has undergone numerous changes, beginning with the criminalization of illicit enrichment in a definition closer to the convention's in 2011. In 2019, By Decision No. 1-r/2019 of the Constitutional Court of